

**Anahtar Sözcükler**

Eşzamansız danışmanlık sistemi, Uzaktan Türkçe,  
Öğrenici mesajları, Türkçe Sertifika Programı

**Keywords**

Asynchronized consultancy system; Distance Turkish;  
Learners' messages; Turkish Certificate Programme

## EŞZAMANSIZ DANIŞMANLIK SİSTEMİNDE ÖĞRENİCİ MESAJLARININ İNCELENMESİ

### THE ANALYSIS OF LEARNERS' MESSAGES IN ASYNCHRONIZED CONSULTANCY SYSTEM

• **Sevgi Çalışır Zenci**

Öğr.Gör.Dr., Anadolu Üniversitesi, Türk Dili Bölümü, sevgicalisir@anadolu.edu.tr

**Öz**

Açık ve uzaktan öğrenme programları son zamanlarda oldukça yaygın olarak kullanılmaktadır. Bu programlar, öğrencilere esnek, etkili ve öğrenci merkezli öğrenim ortamları sunmaktadır. Özellikle dil öğreniminde oldukça verimli sonuçlar da alınmaktadır. Ancak bu programlar planlanırken kullanıcı açısından da düşünmek ve buna uygun içerik, donanım vb. hazırlamak gerekmektedir.

Çalışmada, temel ve orta düzey uzaktan Türkçe öğrencilerinin eşzamansız öğretim ortamını kullanma amaçlarını belirlemek ve sistemdeki mesajların içeriğini inceleyerek sınıflandırmak amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda Uzaktan Türkçe Öğretim Sertifika Programında eşzamansız danışmanlık sisteminde yer alan öğrenci mesajı içeriklerinin analizi yapılmıştır. Çalışmada şu sorulara yanıt aranmıştır: 1. Öğrencilerin eşzamansız danışmanlık sistemini kullanım amaçları nelerdir? 2. Öğrencilerin mesaj içeriklerinin dağılımı nasıldır? 3. Öğrencilerin eşzamansız danışmanlık sistemini kullanma amaçları ve mesaj içeriklerinin dağılımları düzeye göre farklılık göstermekte midir?

**Abstract**

Open and distance learning programs have been widely used recently. These programs provide learners with flexible, effective and learner-centered learning environments. Especially in language learning, very productive results are obtained. However, when planning these programs, it is also possible for the user to think about content and hardware, etc. need to prepare.

In this study, it is aimed to determine the aims of primary and intermediate distance Turkish learners to use asynchronous teaching environment and to classify and examine the contents of messages in the system. For this purpose, the contents of the learner message included in the asynchronous consultancy system of the Distance Turkish Teaching Certificate Program were analyzed. The study sought to answer the following questions: 1. What are the aims of learners to use the asynchronous counseling system? 2. What is the distribution of the message contents of the learners? 3. Do the objectives of the learners use the asynchronous counseling system and the distribution of the message contents differ according to the level?

Veriler, uzaktan yabancı dil olarak A1, A2 ve B1 düzeylerinde Türkçe öğrencilerinin Türkçe Sertifika Programı (TSP)'ndeki eşzamanlı danışmanlık sisteminde yer alan mesajlardan toplanmıştır. A1 düzeyinde 164, A2 düzeyinde 45, B1 düzeyinde 131 ve B2 düzeyinde 89 olmak üzere toplam 429 mesaj incelenmiştir. Mesajlar tek tek okunarak öğrencilerin sistemi kullanma amaçları belirlenmiş, aynı zamanda mesaj içerikleri analiz edilerek tespitlerde bulunulmuştur. Yapılan tespitlerin sonucunda ana ve alt başlıklar oluşturularak sınıflandırılmıştır.

Öğrenciler sistemi; soru sormak, sorununu dile getirmek, bilgisini kontrol ettirmek, yanıt vermek, başarı dilemek, ödev yüklemek, yardım istemek, deneme yapmak, öneride bulunmak, izin istemek, dönüt istemek ve İnternet adresi paylaşmak için kullanmaktadır. En fazla kullanım amacı; soru sormaktır (%40). Dille ilgili sorular, danışmanlıkla ilgili sorular, ödevle ilgili sorular, sınavla ilgili sorular, sistemle ilgili sorular; teknik sorun, İnternet sorunu, sistemle ilgili sorun, e-derse ilişkin sorun; dille ilgili bilgisini kontrol ettirme; arkadaşına yanıt, ödevle ilgili dönüt, İnternet adresi ya da kaynak paylaşma gibi mesaj içeriklerinin olduğu görülmüştür. En fazla dağılımın dilbilgisine yönelik sorularda olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin sistemi kullanma amaçları ve mesaj içeriklerinin dağılımı düzeylere göre farklılık göstermektedir.

Bu çalışmanın, açık ve uzaktan öğretim programları hazırlanırken nelere dikkat edilmesi gerektiği konusunda katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Data were collected from the messages in the asynchronous consultancy system in Turkish Certificate Program (TSP) of Turkish learners at A1, A2 and B1 levels as foreign languages. A total of 429 messages were examined, 164 at A1 level, 45 at A2 level, 131 at B1 and 89 at B2 level. By reading the messages one by one, the aims of the learners to use the system were determined and the contents of the messages were analyzed and determined. As a result of the findings, main and sub-headings were created and classified.

Learners system; to ask questions, to express the problem, to check the information, to respond, to wish success, to upload homework, to ask for help, to make an experiment, to make suggestions, to ask permission, to use feedback and to share the Internet address. Maximum intended use; to ask questions (40%). Language-related questions, counseling-related questions, homework-related questions, exam-related questions, system-related questions; technical problem, internet problem, system problem, e-course problem; checking language knowledge; It was seen that there were message contents such as reply to friend, feedback about homework, internet address or resource sharing. It was found that the most distribution was in grammar questions. The aims of the students to use the system and the distribution of the message contents vary according to the levels.

It is thought that this study will contribute to what needs to be paid attention when preparing open and distance education programs.

## Giriş

Açık ve uzaktan öğrenme sistemleri, öğrencilere daha etkili bir ortam sunabilmek için sürekli geliştirilmektedir. Dil öğretiminde de açık ve uzaktan öğrenme sistemlerinin oldukça yaygın olarak kullanıldığı görülmektedir. Açık ve uzaktan dil öğretimi ile öğrencilere kolay ulaşılabilen, esnek, etkili ve öğrenci merkezli öğrenim olanakları sunulmaktadır.

Açık ve uzaktan öğrenmede diyalog üzerine yapılan çalışmalara bakıldığında, Genç Kumtepe (2014)'nin uzaktan fen eğitimi alanında etkileşim; Genç Kumtepe-Şen Ersoy (2015)'un uzaktan İngilizce öğretiminde öğretim diyalogları konulu çalışmaları çerçevesinde incelendiği görülmektedir. Pıllancı (2018)'nin çalışmasında, açık ve uzaktan Türkçe öğrenme sistemlerinde etkileşimin önemi ve türleri, etkileşim sonucu ortaya çıkan diyaloglar ve türleri ele alınmış, aynı zamanda eşzamansız iletişimdeki öğretim diyaloglarından örnekler verilmiştir. Diyaloglar farklı öğrenme düzeylerinde, sosyal amaçlı ve konu odaklı diyaloglar; öğrenen - öğrenen, öğrenen - öğretici diyalogları; öğrenme çıktılarıyla ilişkileri ve öğrenmeye etkileri açısından incelenmiştir.

Bu çalışmada temel ve orta düzey uzaktan Türkçe öğrencilerinin eşzamansız öğretim ortamındaki mesajların içeriği incelenmiştir. Bu çalışmanın amacı, temel ve orta düzey uzaktan Türkçe öğrencilerinin eşzamansız öğretim ortamını kullanma amaçlarını belirlemek ve sistemdeki mesajların içeriğini inceleyerek sınıflandırmaktır. Bu amaç çerçevesinde aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranmaya çalışılacaktır:

### Araştırma soruları

1. Öğrencilerin eşzamansız danışmanlık sistemini kullanım amaçları nelerdir?
2. Öğrencilerin mesaj içeriklerinin dağılımı nasıldır?
3. Öğrencilerin eşzamansız danışmanlık sistemini kullanma amaçları ve mesaj içeriklerinin dağılımları düzeye göre farklılık göstermekte midir?

Çalışma, Türkiye'de ilk defa yapılmasından dolayı önem arz etmektedir. Bu çalışmanın, uzaktan öğretim programları hazırlanırken nelere dikkat edilmesi gerektiği konusunda katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Programda temel ve orta düzey Türkçe yer almaktadır, ileri düzey yer almadığı için veriler sadece temel ve orta düzey Türkçeden toplanmıştır. Çalışmada öncelikle eşzamansız iletişim ortamından bahsedilecek, ardından Türkçe Sertifika Programı (TSP) hakkında kısa bir bilgi sunulacak ve sırasıyla yöntem, bulgular, sonuç ve önerilere yer verilecektir.

## Eşzamansız İletişim Ortamı

Açık ve uzaktan öğrenmede öğretim diyalogları, iletişim teknolojileri aracılığıyla, eşzamanlı ve eşzamansız iletişimle gerçekleşmektedir (Kumtepe, 2014). Eş zamanlı iletişim, dil öğretimi ve

öğrenenlerin bilgisayarlar aracılığıyla aynı ortamda bulunmasıyla gerçekleşen öğrenmenin söz konusu olduğu uygulamalardır. Sanal sınıflar, öğrenenlere yüz yüze ve gerçek iletişim hissini vermektedir. Eşzamansız iletişim dil öğretim sürecinde öğretmenlerin ve öğrenenlerin aynı zaman diliminde iletişim kurmak zorunda olmadıkları uygulamaların yer aldığı teknolojilerdir. E-kitaplar, videolar, işitsel kayıtlar, mesajlar, çeşitli etkinlikler dil öğretimi amaçlı kullanılmaktadır (Pilancı, 2015, s. 257, 258).

### **Türkçe Sertifika Programı**

Programın hedef kitesini anadilinde kendisini yetersiz hisseden Avrupalı Türkler ve yabancı dil olarak Türkçe öğrenmek isteyenler oluşturmaktadır. Türkçe Sertifika Programına kayıt yaptıran öğrencilere kullanıcı adı ve parolası gönderilmektedir. Öğrenciler bu kullanıcı adı ve parolasıyla sistemde oturum açabilmekte ve ders malzemelerine ulaşabilmektedir. Programda 4 düzey (A1, A2, B1, B2) yer almaktadır. Her düzeyi 12 üniteden oluşan programda öğrencilere; ders, kitap, çalışma kitabı, video, sözlük, etkinlikler, ödev, danışmanlık hizmetleri (eşzamanlı ve eşzamansız), sınav (sözlü, yazılı ve deneme) olmak üzere hem işitsel hem de görsel öğrenme ortamı sunulmaktadır. Ders ortamı, 4 temel becerinin verildiği, kalıpların öğretildiği bölümdür. Konuyu anlatan bir sunucu bulunmaktadır. Görsel, tablo, diyalog, dizi film, müzik, örnek olay ve etkinliklerle ders anlatımı desteklenmektedir. Kitap, ders içindeki bilgilerin PDF formatında hazırlandığı bir yardımcı materyaldir. Öğrenciler isterlerse kitabın bir çıktısını alarak basılı malzeme olarak kullanabilirler. Çalışma Kitabı, her ünite için ayrı ayrı hazırlanan, çok sayıda alıştırmadan oluşan ve PDF formatında öğrenciye sunulan yardımcı bir materyaldir. Her ünitenin sonunda bir ödev bulunmakta, her kurda toplam 10 ödev verilmektedir. Ödevler, belirli tarihlerde sistem üzerinden açılmakta ve öğrencilerden sisteme belirlenen tarihlerde ödevleri yüklemeleri istenmektedir. Danışmanlar tarafından ödevler kontrol edildikten sonra öğrencilere geribildirim sunulmaktadır. Ödevlerin başarı ortalamasına katkısı %20'dir. Eşzamanlı danışmanlık hizmeti, haftada iki gün birer saat olmak üzere toplam iki saat verilmektedir. Öğrenciler her on kişiye bir danışman düşecek şekilde gruplara ayrılmaktadır. Macromedia Breeze ile oluşturulan sanal sınıflarda öğrenciler, sesli ve görüntülü olarak danışmanları ile konuşma ve yazma becerilerini geliştirmektedir. Eşzamanlı danışmanlık hizmetinin başarı notuna katkısı %15'tir. Eşzamansız danışmanlık hizmeti, e-posta ve çevrimiçi tartışma ortamı aracılığıyla yürütülmektedir. Öğrenciler, anlatılan üniteye ait sorularını eşzamansız danışmanlık bağlantısını kullanarak mesaj yoluyla sorabilmektedir. Eşzamansız danışmanlık hizmetinin başarı notuna katkısı %15'tir. Sistemde deneme sınavları da yer almaktadır. Öğrenciler yazılı sınav öncesi kendilerini test etmek için deneme sınavı yapabilmektedir. Türkçe Sertifika Programında yer alan her düzeyin sınavları sözlü ve yazılı olmak üzere iki aşamada gerçekleştirilmektedir. Sözlü sınavda okuma, dinleme, yazma ve

konuşma becerileri; yazılı sınavda ise dinleme, okuma ve yazma becerileri değerlendirilmektedir. Sözlü sınav, eşzamanlı danışmanlık ortamında bire bir ve öğrencilere randevu verilerek yapılmaktadır. Sözlü sınavın başarı puanına katkısı %30, yazılı sınavın başarı ortalamasına katkısı %20'dir. Uzaktan Türkçe öğreten programlarda Türkçe Sertifika Programı (TSP) dışında eşzamanlı ve eşzamansız danışmanlık hizmetleri bulunmamaktadır.

### **Yöntem**

Veriler, uzaktan yabancı dil olarak A1, A2 ve B1 düzeylerinde Türkçe öğrencilerinin TSP'deki eşzamansız danışmanlık sisteminde yer alan mesajlardan toplanmıştır. A1 düzeyinde 164, A2 düzeyinde 45, B1 düzeyinde 131 ve B2 düzeyinde 89 olmak üzere toplam 429 mesaj incelenmiştir. Mesajlar tek tek okunarak öğrencilerin sistemi kullanma amaçları belirlenmiş, aynı zamanda mesaj içerikleri analiz edilerek tespitlerde bulunulmuştur. Yapılan tespitlerin sonucunda ana ve alt başlıklar oluşturularak sınıflandırılmıştır. Veriler Excell'de işlenmiş, yüzdeler ve frekans biçiminde sunulmuştur. Çalışmanın amacı öğrencilerin sistemi kullanma amaçlarını ve mesaj içeriklerini tespit etmek olduğu için çalışmada sadece öğrenci mesajları incelenmiş, danışmanların ve teknik elemanların öğrencilere verdikleri yanıtlar çalışmanın dışında bırakılmıştır. Sistem sadece temel ve orta düzey öğrencilere açık olduğu için sadece söz konusu düzeylerdeki mesajlar incelenmiştir. Aynı zamanda mesaj yazma formatı sadece eşzamansız iletişim ortamında mevcut olduğu için programdaki diğer araçlar kullanılmamıştır.

### **Bulgular**

#### **A1 Düzeyine İlişkin Bulgular**

Bu düzeyde toplam 164 mesaj incelenmiştir. Çalışmada A1 düzeyi öğrencilerinin eşzamansız danışmanlık sistemini en fazla soru sormak için kullandıkları görülmektedir (%66). Ardından sırasıyla arkadaşına yanıt vermek (%15), ödev yüklemek (%11), sorununu dile getirmek (%4), bilgisini kontrol ettirmek (%2) ve başarı dilemek (%2) için kullandıkları görülmektedir. Öğrencilerin soruları dile ilişkin sorular, ödevle ilişkin sorular, sınav hakkında sorular ve danışmanlık sistemi üzerine sorular olmak üzere 4 ana başlıkta toplanmaktadır. Mesaj içeriklerine bakıldığında dille ilgili sorular başlığının altında çeviri (sözcük, tümce), dilbilgisi (zamir, ek), kullanım (sözcük), anlam (ek, sözcük, tümce) ve sesbilgisine yönelik soruların olduğu dikkat çekmektedir. En fazla soru sorma amacı çeviriyle ilgilidir. Ardından sırasıyla dilbilgisi, kullanım, anlam ve sesbilgisi takip etmektedir. Ödevle ilgili sorular başlığının altında ödev yönergesine, ödevin sonucuna ve içeriğine ilişkin soruların olduğu görülmektedir. Sınavla ilgili sorularda; sınavın notuna ve zamanına yönelik

soru sorulduğu görülmektedir. Danışmanlıkla ilgili sorular da eşzamanlı ve eşzamansız olmak üzere iki alt başlıkta sınıflandırılmıştır. Öğrencilerin sistemi kullanma amaçlarından bir diğeri de sorununu dile getirmektir. Mesajların içeriğine bakıldığında sorunun e-derse ilişkin olduğu ve teknik sorun olduğu dikkat çekmektedir. Öğrenci aynı zamanda bilgisini kontrol ettirmek için de sistemi kullanmaktadır. Bir diğere amaç ise, yanıt vermektir. Burada öğrencinin sistemi arkadaşına yanıt vermek (dille, sınavla, ödevle ilgili sorularda) için kullandığı görülmektedir. Başarı dileme amacı, öğrencilerin kur sonunda girdikleri sınavdan önce birbirlerine başarı dilemek için sistemi kullandıkları görülmektedir. Sistemde öğrencilerin her hafta yüklemeleri gereken ödevler yer almakta, bunun için sistemde ödev yükleme yeri bulunmaktadır, ancak bu bölüme ödev yükleyemeyen öğrencilerin eşzamansız danışmanlık sistemini ödev yüklemek için kullandıkları görülmektedir (bkz. Tablo1).

**Tablo 1. A1 Düzeyi Öğrencilerinin Sistemi Kullanma Amaçları, Mesaj İçeriklerinin Sınıflandırılması ve Dağılımı**

Kullanım Amacı	Mesaj içeriği	Dağılım
Soru sormak	<b>Dille İlgili Sorular</b>	
	Çeviriyle ilgili	23
	Dilbilgisiyle ilgili	19
	Kullanımla ilgili	19
	Anlamla ilgili	10
	Sesbilgisiyle ilgili	3
	<b>Toplam</b>	<b>74</b>
	<b>Ödevle İlgili Sorular</b>	
	Ödevin yönergesine ilişkin	5
	Ödevin sonucuna ilişkin	4
	Ödevin içeriğine ilişkin	3
	<b>Toplam</b>	<b>12</b>
	<b>Sınavla İlgili Sorular</b>	
	Sınav notunun zamanına yönelik	3
	Sınav zamanına yönelik	2
	<b>Toplam</b>	<b>5</b>
	<b>Danışmanlıkla İlgili Sorular</b>	
	Eşzamanlı danışmanlık	16
	Eşzamansız danışmanlık	1
	<b>Toplam</b>	<b>17</b>
<b>Toplam</b>	<b>108</b>	

	e-derse İlişkin Sorun	
	Sorununu dile getirmek	Video
Teknik Sorun		
Ödev yükleyememeye ilişkin		3
Eşzamanlı danışmanlığa yönelik		3
<b>Toplam</b>		<b>6</b>
<b>Toplam</b>		<b>7</b>
Bilgisini kontrol ettirmek	Dille ilgili	
	Dilbilgisine yönelik bilgi	2
	Anlama yönelik bilgi	2
	<b>Toplam</b>	<b>4</b>
Yanıt vermek	Arkadaşına yanıt	
	Dille ilgili yanıt	8
	Ödevle ilgili yanıt	7
	Başarı dileğine yanıt	4
	Sınavla ilgili yanıt	1
	Sisteme ilişkin yanıt	4
	<b>Toplam</b>	<b>24</b>
<b>Başarı dilemek</b>	Sınav için	<b>3</b>
<b>Ödev yüklemek</b>		<b>18</b>
	<b>Genel Toplam</b>	<b>164</b>

Kullanım amaçlarına ve mesaj içeriklerine göre örnek öğrenci mesajları aşağıda yer almaktadır:

Mesaj 1: *Hello,*

*how can i say in turkish ( it was really nice to meet my turkish teacher)?*

Mesaj 1, A1 düzeyindeki öğrencinin sistemi soru sorma amacıyla kullandığını göstermekte, mesajın içeriğine bakıldığında tümce çevirisine yönelik bir soru olduğu görülmektedir.

Mesaj 2: *Merhaba,*

*I studied unit 01 and i have a question about bey and hanım usage. Can i use bey and hanım when i am talking about children, or i can use it only about adults?*

Mesaj 2’de sistemin yine soru sorma amacıyla kullanıldığına yönelik bir örnektir, bu kez de sözcük kullanımına ilişkin sorudur.

Mesaj 3: *Merhaba!*

*I have problems with uploading homeworks. When i did this, system does not allow me to change it, modify and submit.*

*status is not submitted (and i cannot change it) and when i want to download my file-it shows error.*

*what shall i do..?*

*thank you in advance!*

Mesaj 3’te öğrenci sorununu dile getirmektedir. Bu sorun ödev yükleyememekten kaynaklı teknik bir sorundur.

Mesaj 4: *I want to check if I understood good.*

*benim- my*

*senin- your etc?*

Mesaj 4, öğrencinin dilbilgisine yönelik bilgisini kontrol ettirmek amacıyla yazılmıştır.

Mesaj 5: *In my opinion, you have to say that the bed is on the left, the carpet is on the floor, the picture on the wall above the bed, the window is in front a.s.o..*

*But not so easy to say in Türkçe ;)*

*Good luck*

Mesaj 5’te yanıt verme amacı görülmektedir, arkadaşının sistem üzerinden ödevle ilgili sorduğu soruya karşılık verdiği yanıtta bir örnektir.

Mesaj 6: *I wasn’t sure if my ödev was gone in to the system, so I’m sending it through here too.*



Mesaj 6, öğrencinin ödevini sisteme yükleyip yükleyemediğinden emin olmadığını, bu yüzden aynı zamanda eşzamansız danışmanlık ortamına da yüklediğine dair bir örnektir.

Mesaj 7: *Good luck to all students !!!!*

Mesaj 7, öğrencinin gruptaki diğer kullanıcılara sınav için başarı dilemek amacıyla sistemi kullandığını göstermektedir.

### A2 Düzeyine İlişkin Bulgular

A2 düzeyinde toplam 45 mesaj incelenmiştir. A2 düzeyindeki öğrencilerin eşzamansız danışmanlık sistemini kullanım amaçları sırasıyla; soru sormak (% 36) (dil, danışmanlık, sistem ve ödevle ilgili), ödev yüklemek (%24), yanıt vermek (%18) (arkadaşına yanıt vermek), sorununu dile getirmek (%11) (teknik sorun), bilgisini kontrol ettirmek (%7) (dille ilgili), yardım istemek (%4) (sistemle ilgili)'tir. Soru sorma kullanım amacı çerçevesinde mesaj içeriklerine bakıldığında 4 ana başlık altında toplandığı görülmektedir: Dille, eşzamansız danışmanlıkla, sistemle ve ödevle ilgili sorulardır. Sorununu dile getirme amacıyla teknik sorun (ödevi yükleyememe, videonun açılmaması) yer almaktadır. Öğrencinin dille ilgili bilgisini kontrol ettirmek amacıyla sistemi kullandığı görülmektedir. Yanıt verme amacı; sözcük kullanımı, sistem, video, danışmanlık, dilbilgisi konularında arkadaşına yanıt verme biçiminde kullanılmaktadır. Aynı zamanda sistemi ödev yüklemek ve yardım istemek (ödevi indirme ve eşzamanlı danışmanlığa katılma konusunda) için kullandıkları görülmektedir (bkz. Tablo2).

**Tablo 2. A2 Düzeyi Öğrencilerinin Sistemi Kullanma Amaçları, Mesaj İçeriklerinin Sınıflandırılması ve Dağılımı**

Kullanım Amacı	Mesaj İçeriği	Dağılım
Soru sormak	<b>Dille ilgili</b>	
	Dilbilgisine yönelik	10
	Sözcük kullanımına yönelik	2
	Sözcük anlamına yönelik	1
	<b>Danışmanlıkla ilgili</b>	
	Eşzamansız danışmanlık	1
	<b>Sistemle ilgili</b>	
	Ünitenin yerine ilişkin	1
	<b>Ödevle ilgili</b>	
	Ödevin notuna ilişkin	1
<b>Toplam</b>	<b>16</b>	

Sorununun dile getirmek	Teknik sorun	
	e-ders malzemesine ilişkin	1
Ödevle ilişkin	4	
<b>Toplam</b>	<b>5</b>	
Bilgisini kontrol ettirmek	Dille ilgili	
	Tümce düzeyinde	2
	Dilbilgisine ilişkin	1
<b>Toplam</b>	<b>3</b>	
Yanıt vermek	Arkadaşına yanıt	
	Sözcük kullanımına ilişkin	2
	Danışmanlığa ilişkin	1
	Dilbilgisine ilişkin	2
	Sisteme ilişkin	2
	e-ders malzemesine ilişkin	1
<b>Toplam</b>	<b>8</b>	
<b>Ödev yüklemek</b>		<b>11</b>
Yardım istemek	Sistemle ilgili	
	Ödevlere ilişkin	1
	Danışmanlığa ilişkin	1
<b>Toplam</b>	<b>2</b>	
<b>Genel toplam</b>		<b>45</b>

Kullanım amaçlarına ve mesaj içeriklerine göre örnek öğrenci mesajları aşağıda yer almaktadır:

Mesaj 8: *I have some questions about the vocabulary. dahiliye and hariciye means something like intern(al) and extern(al). I can imagine what intern is in medical terms, but I don't know what hariciye could mean.*

Mesaj 8, öğrencinin eşzamansız danışmanlık sistemini sözcük düzeyinde soru sormak amacıyla kullanmasına yönelik bir örnektir.

Mesaj 9: *I can't upload it, there's an error, so I'm posting it here.*

Mesaj 9, sorununu dile getirmek amacıyla yazılmıştır, sorunun teknik bir sorun olduğu, öğrencinin ödevi yükleyemediği görülmektedir.

Mesaj 10: *This medical term are usefull for me and my work. please tell me if i can use following phrases.*

*Hemşire kan alacaksınız. The nurse will take some blood.*

*hemşire tansiyon ölçeceksiniz. The nurse will control yuor bloodpressure.*

*Ben sizi muayene eteceğim. I will examine you.*

*Bunun sizi ağrıyor? Does this hurt you?*

*Thanks for helping.*

Mesaj 10, öğrencinin tümce düzeyinde bilgisini kontrol ettirmek amacıyla yazdığı mesaja örnektir.

Mesaj 11: *Hello Ahmed,*

*I am not sure, because I am not a teacher, but my opinion is:*

*There are two ways to express time in Türkish.*

*18:00 saat on sekiz , which is a kind of official way and*

*18:00 saat altı used in day to day conversation and you have to find out in the context whether it is 6 o`clock in the evening or in the morning.*

*Does that help?*

Mesaj 11, arkadaşına yanıt verme amacıyla yazılmıştır.

Mesaj 12: *Merhaba. Burda birinçi ödev...*

Mesaj 12, öğrencinin ödevi yüklemek amacıyla eşzamansız danışmanlık sistemini kullandığını göstermektedir.

Mesaj 13: *Merhaba,*

*Can somebody help me with downloading Odevler 1 and 2 for Group A2 ?*

*Regards,*

Mesaj 13, öğrencinin ödevleri yükleme konusunda yardım istediğini göstermektedir.

### B1 Düzeyine İlişkin Bulgular

B1 düzeyinde toplam 131 mesaj incelenmiş, sistem en fazla arkadaşına yanıt verme (%34) için kullanılmıştır. Ardından sırasıyla %28 sorununu dile getirmek, %20 soru sormak, %5 başarı dilemek, %5 yardım istemek, %3 bilgisini kontrol ettirmek, %2 ödev yüklemek, %1 deneme yapmak, %1 öneride bulunmak amacındadır. Soru sormak kullanım amacıyla yazılan mesajların içerikleri; dil, sistem, ödev, sınav ve danışmanlıkla ilgilidir. Sorununu dile getirmek amacıyla, teknik, İnternet, sistem, ünite sorunları yer almaktadır. Yanıt verme amacıyla; dil, danışmanlık, sistem, sınav, İnternet, video, teknik gibi konular yer almaktadır. Başarı dilemek, sadece sınava yöneliktir. Ödev ve teknik anlamda yardım istenmektedir. Sisteme ödev göndermek, deneme yapmak, dille ilgili bilgisini kontrol ettirmek ve öneride bulunmak için kullanılmaktadır.

**Tablo 3. B1 Düzeyi Öğrencilerinin Sistemi Kullanma Amaçları, Mesaj İçeriklerinin Sınıflandırılması ve Dağılımı**

Kullanım Amacı	Mesaj İçeriği	Dağılım
Soru sormak	<b>Dille İlgili Sorular</b>	
	Dilbilgisi	11
	Anlam	2
	<b>Sistemle İlgili Sorular</b>	
	Video	1
	<b>Ödevle İlgili Sorular</b>	
	Sözcük uzunluğu	5
	<b>Sınavla İlgili Sorular</b>	
	Sınav zamanı	2
	Sınavın içeriği	2
	<b>Danışmanlıkla İlgili Sorular</b>	
	Danışmanlık gün ve saatine yönelik	3
	<b>Toplam</b>	<b>26</b>
	Sorununu dile getirmek	<b>Teknik sorun</b>
Ödev yükleyememek		19
Danışmanlığın çalışmaması		5
e-dersin çalışmaması		3
Ünitenin açılmaması		3
<b>İnternet sorunu</b>		
İnternetin kesilmesi		3
<b>Sistem sorunu</b>		
Sisteme kayıt yaptırılmama		3
<b>Ünite sorunu</b>		
İçeriğin zor olması		1
<b>Toplam</b>		<b>37</b>

	Arkadaşına yanıt	
Yanıt vermek	Dilbilgisine ilişkin yanıt	14
	Anlama ilişkin yanıt	7
	Eşzamanlı danışmanlığa ilişkin yanıt	6
	Sisteme ilişkin yanıt	6
	Sınava ilişkin yanıt	4
	Ödevle ilişkin yanıt	3
	Tanışma isteğine yanıt	2
	Teknik soruna ilişkin yanıt	1
	Videoya ilişkin yanıt	1
	İnternet sorununa ilişkin yanıt	1
	<b>Toplam</b>	<b>45</b>
	<b>Başarı dilemek</b>	Sınava ilişkin
<b>Yardım istemek</b>	Ödev gönderilmesine ilişkin yardım	6
	Teknik destek	1
	<b>Toplam</b>	<b>7</b>
<b>Ödev yüklemek</b>	Sisteme ödev yükleme	3
<b>Bilgisini kontrol ettirmek</b>	Dilbilgisi	2
	Anlam	1
	Sözcük	1
	<b>Toplam</b>	<b>4</b>
<b>Deneme yapmak</b>	Mesajın iletildiğini kontrol	1
<b>Öneride bulunmak</b>	Videolarda alt yazısının olmasına ilişkin öneri	1
	<b>Genel Toplam</b>	<b>131</b>

Kullanım amaçlarına ve mesaj içeriklerine göre örnek öğrenci mesajları aşağıda yer almaktadır:

Mesaj 14: *Selam,*  
*Ödev 2 lazım. Var mi?*  
*Teşekkürler,*

Mesaj 14, öğrencinin arkadaşlarından ödev konusunda yardım istemek için sistemi kullandığını göstermektedir.

Mesaj 15: *To whom it may concern.*  
*I've tried to open Türkçe B1 Unite 4 and it (ders) is not working properly.*  
*I've used çalışma and kitap instead, but I would also like to do the exercises and tests.*  
*Regards*

Mesaj 15, e-dersin çalışmadığına dair teknik bir sorunu dile getirmek için yazılmıştır.

Mesaj 16: *Hi*

*I am assuming that in Turkish they are not so strict on using the plural form as in other languages*

*e.g on page 2 of unit 3 they have the following*

*Öğrenciler sınıfı temizliyor (rather than temizliyorlar)*

*so is it the same for the passive?*

*Masalar çocuklar tarafından silinecek (rather than silinecekler)*

*Does that sound right?*

Mesaj 16, öğrencinin dilbilgisi konusunda bilgisini kontrol ettirmek için kullandığına dair bir örnektir.

Mesaj 17: *Just checking... are we supposed to understand everything in the videos or just get an overall understanding?*

*I would find it very helpful to have a transcript of the dialogs, this would help augment understanding.*

Mesaj 17, öğrencinin sistemde yer alan videolara alt yazı konması konusundaki önerisini göstermektedir.

Mesaj 18: *can anyone explain for me the meaning of this sentence:*

*Sabahleyin bavulları taşadık.(etken)*

*Sabahleyin taşandı.(edilgen)*

*what is the subject of etken sentence and what does the both sentences means?*

Mesaj 18, öğrencinin dilbilgisine yönelik soru sormak amacıyla sistemi kullanmasına yönelik bir örnektir.

Mesaj 19: *Hi*

*You need to click on uniteler you will see it as the last unit on that web page.*

Mesaj 19, sistemde ünitelerin nerede olduğuna dair arkadaşına yanıt verdiği mesajdır.

Mesaj 20: *Subject: deneme*

*Deneme*

Mesaj 20, öğrencinin sistemin çalışıp çalışmadığını kontrol etmek için bir deneme yaptığını göstermektedir.

Mesaj 21: *good luck everyone,i am sure we can help eachother to learn this language completely so i am looking forward to your emails, my email is: XXX*

Mesaj 21, öğrencinin arkadaşlarına başarı dilemek için sistemi kullandığına dair bir örnektir.

### **B2 Düzeyine İlişkin Bulgular**

B2 düzeyinde toplam 89 mesaj incelenmiştir. B2 düzeyindeki öğrencilerin eşzamansız danışmanlık sistemini en fazla ödev göndermek (%28) amacıyla kullandıkları görülmektedir. Daha sonra sırasıyla soru sormak (%27), yanıt vermek (%17), sorununu dile getirmek (%8), dönüt istemek (%7), yardım istemek (%6), izin istemek (%4), paylaşmak (%3)'tür. Sorununu dile getirme amacının altında teknik sorun ve İnternet sorunu; soru sorma amacının altında dil, sınav, danışmanlık, program, ödevle ilgili sorular; arkadaşına yanıt vermek amacının altında ödev göndermeyle ilgili, dille ilgili, teşekkür, sınav zamanıyla ilgili, ders malzemesiyle ilgili ve teknik destekle ilgili yanıtlar yer almaktadır.

**Tablo 4. B2 Düzeyi Öğrencilerinin Sistemi Kullanma Amaçları, Mesaj İçeriklerinin Sınıflandırılması ve Dağılımı**

Kullanım Amacı	Mesaj içeriği	Dağılım
Sorununu dile getirmek	<b>Teknik sorun</b>	
	Ödevle ilgili	1
	Bağlantı adresiyle ilgili	1
	Videoyla ilgili	1
	Kamerayla ilgili	1
	<b>İnternet sorunu</b>	
	Danışmanlık sisteminin açılması	3
<b>Toplam</b>	<b>7</b>	
Soru sormak	<b>Dille ilgili</b>	
	Dilbilgisine yönelik	11
	Sözcük anlama yönelik	3
	<b>Sınavla ilgili</b>	
	Sınav zamanı	5
	<b>Danışmanlıkla ilgili</b>	
	Danışmanlık saati	2
	<b>Programla ilgili</b>	
	e-ders malzemesi yeri	1
	<b>Ödevle ilgili</b>	
Ödevin içeriği ile ilgili	2	
<b>Toplam</b>	<b>24</b>	
<b>İzin istemek</b>	Danışmanlığa katılmama	4
<b>Ödev göndermek</b>	Sisteme ödev yükleme	25
Yanıt vermek	<b>Arkadaşına yanıt</b>	
	Ödev gönderme	6
	Sözcük anlam	1
	Teşekkür	4
	Dilbilgisi	1
	Sınav zamanı	1
	Ders malzemesi ile ilgili	1
	Teknik destek	1
	<b>Toplam</b>	<b>15</b>
<b>Yardım istemek</b>	Ödev gönderme	5
Dönüt istemek	<b>Ödevle ilgili</b>	
	Ödev-yazısının kontrolü	5
	Ödevin ulaşıp ulaşmadığı bilgisi	1
<b>Toplam</b>	<b>6</b>	
<b>Paylaşmak</b>	Kaynak ya da İnternet adresi	3
<b>Genel Toplam</b>	<b>89</b>	



Kullanım amaçlarına ve mesaj içeriklerine göre örnek öğrenici mesajları aşağıda yer almaktadır:

Mesaj 22: *Merhaba,*

*benim kameramda bir sorun vardı. Geçen eşzamanlı danışmanlıkta farketmiştik. Siz benim salı günü danışmanlığa yarım saat önce gelmemi rica etmiştiniz.*

Mesaj 22, öğrencinin teknik sorununu dile getirmek için sistemi kullandığını gösteren bir mesajdır.

Mesaj 23: *“Odev 3” açamıyorum. Bu sadece benim sorunum mu? Bu dosyayı açabilir misiniz?*

*Saygılar.*

*JC*

Mesaj 23, öğrencinin ödevle ilgili teknik sorununu dile getirmek için sistemi kullandığını gösteren bir mesajdır.

Mesaj 24: *Perşembe günü ders var mı? Ne zaman?*

Mesaj 24, öğrencinin eşzamanlı danışmanlıkla ilgili soru sormak için sistemi kullandığını gösteren bir mesajdır.

Mesaj 25: *Merhaba,*

*benim üçüncü dersle ilgili bir sorum var.*

*İstek kipinin hikâyesinin ve Şart kipinin hikâyesinin arasındaki fark ne oluyor?*

*Mesela bu iki cümle arasındaki fark ne ?*

*Bileydim gelirdim.*

*Bilseydim gelirdim.*

*Yardım ettiğiniz için çok teşekkür ederim.*

*Saygılarımla,*

Mesaj 25, öğrencinin dilbilgisine ilişkin soru sormak amacıyla sistemi kullandığını gösteren bir mesajdır.

Mesaj 26: *Merhaba Hocam*

*Maalesef Perşembe günü ben derse katılamayacağım, çünkü bir konferansa katılıyorum.*

*Salı günü görüşürüz.*

Mesaj 26, öğrencinin eşzamanlı danışmanlık sistemine katılamayacağını bildirdiğini göstermektedir.

Mesaj 27: *merhaba,*

*ödevimi gereken şekilde gönderemediğim için size bu yoldan gönderiyorum.*

*selamlar,*

Mesaj 27, öğrencinin ödevini göndermek için sistemi kullandığını göstermektedir.

*“Merhabalar,*

*İstek kipinin hikayesi ile ilgili bir sorum var. ‘İstek kipinin hikayesi’ ve ‘Dilek kipinin hikayesi’ arasında hangi farklar vardır? Örneğin ‘Hasta olmayaydım, giderdim’ ve ‘Hasta olmasaydım, giderdim’ anlamanın arasında hangi fark vardır? hasta olmasaydım demek ki hastaydım, hasta olmayaydım demek ki hastaydım mı?*

*Anlatılabilir mısınız?*

*Sağ ol”*

Mesaj 28: *Merhaba*

*Galiba ‘Hasta olmayaydım’ = ‘Si no hubiera estado enfermo’, ve ‘Hasta olmasaydım, giderdim’ = ‘Si no estuviera enfermo’, ama emin değilim.*

Mesaj 28, dilbilgisi konusunda sorulan soruya yanıt verme amacıyla yazılmış bir mesajdır.

Mesaj 29: *Hocam bir siir yazdim*

*bu siirde cumlelerde kelime hatasi varmi (kelimeler culede uyumlumu) kisacasi gramer hatam varmi? Varsada bunlar nerede vene olduđunu yazarmisini yada derste hatam olan kelimeleri calisiriz (anlatirsiniz)*

*Onceden tesekur ediyorum derste gorusmek uzere*

*KIB*

Mesaj 29'da öğrenci yazdığı metne yönelik dönüt istemektedir.

Mesaj 30: *Merhaba, Ben her hafta ödevimi yapmış sayfaya eklemiştim. Ama upload yapılması gerektiğini bilmiyordum. Ödevlerim hiç eklenmemiş. Bana yardımcı olabilir misiniz lütfen.*

*Rica ediyorum.*

Mesaj 30, öğrencinin ödev yükleme konusunda yardım istemesine yönelik bir örnektir.

Mesaj 31: *ünite 6'da bulunan şarkı için bir link veriyorum:*

*<http://muzikdinletr.com/2966/Ayna--Arkada%C5%9F>*

*Selamlar,*

Mesaj 31 ise, öğrencinin derse katkı sağlayacağını düşündüğü bir İnternet adresini paylaşmak amacıyla yazdığı mesajdır.

### **Sonuç**

Bu bölümde çalışmanın giriş bölümünde bahsedilen araştırma soruları yanıtlanacaktır.

1. Öğrencilerin eşzamansız danışmanlık sistemini kullanım amaçları nelerdir?

Öğrenciler sistemi; soru sormak, sorununu dile getirmek, bilgisini kontrol ettirmek, yanıt vermek, başarı dilemek, ödev yüklemek, yardım istemek, başarı dilemek, deneme yapmak, öneride bulunmak, izin istemek, dönüt istemek ve İnternet adresi paylaşmak için kullanmaktadır. Öğrenciler, sistemi en fazla soru sormak (%40) amacıyla kullanmaktadırlar. Daha sonra sırasıyla

yanıt vermek (%21), ödev yüklemek (%13), sorununu dile getirmek (%13), yardım istemek (%3), bilgisini kontrol ettirmek (%3), başarı dilemek (%2), dönüt istemek (%1), izin istemek (%0,9), adres paylaşmak (%0,6), deneme yapmak (%0,2) ve öneride bulunmak (%0,2)'tır.

### 2. Öğrencilerin mesaj içeriklerinin dağılımı nasıldır?

Dille ilgili sorular, danışmanlıkla ilgili sorular, ödevle ilgili sorular, sınavla ilgili sorular, sistemle ilgili sorular; teknik sorun, İnternet sorunu, sistemle ilgili sorun, e-derse ilişkin sorun; dille ilgili bilgisini kontrol ettirme; arkadaşına yanıt, ödevle ilgili dönüt, İnternet adresi ya da kaynak paylaşma gibi mesaj içeriklerinin olduğu görülmektedir. En fazla dağılımın dilbilgisine yönelik sorularda olduğu tespit edilmiştir.

### 3. Öğrencilerin eşzamansız danışmanlık sistemini kullanma amaçları ve mesaj içeriklerinin dağılımları düzeye göre farklılık göstermekte midir?

Genel olarak hem temel hem de orta düzey öğrencilerin sistemi benzer amaçlar çerçevesinde kullandıkları görülmektedir: A1 düzeyindeki öğrencilerin sistemi kullanma amaçları; soru sormak, sorununu dile getirmek, bilgisini kontrol ettirmek, yanıt vermek, başarı dilemek, ödev yüklemektir. A2 düzeyindeki öğrencilerin sistemi kullanma amaçları; soru sormak, sorununu dile getirmek, bilgisini kontrol ettirmek, yanıt vermek, ödev yüklemek, yardım istemektir. B1 düzeyindeki öğrencilerin sistemi kullanma amaçları; soru sormak, sorununu dile getirmek, yanıt vermek, başarı dilemek, yardım istemek, ödev yüklemek, bilgisini kontrol ettirmek, deneme yapmak, öneride bulunmaktır. B2 düzeyindeki öğrencilerin sistemi kullanma amaçları; sorununu dile getirmek, soru sormak, izin istemek, ödev göndermek, yanıt vermek, yardım istemek, dönüt istemek, İnternet adresi paylaşmaktır. A1 ve A2 düzeyindeki öğrencilerin sistemi en fazla soru sormak amacıyla kullandıkları görülmektedir. B1 düzeyindeki öğrenciler arkadaşına yanıt verme, B2 düzeyindeki öğrenciler ise, ödev göndermek için eşzamansız danışmanlık sistemini kullandıkları görülmektedir. Ancak düzey ilerledikçe mesajların sayısı azalmakla birlikte sistemi nitelikli olarak kullanma amaçlarının da çeşitlendiği görülmektedir. Öğrencilerin artık nerede hata yaptıklarını görebilmeleri için dönüt istemeleri, başka web adreslerinden bağlantı adreslerini diğer öğrencilerle paylaşmaları ya da sistemin daha verimli hâle gelmesi için öneride bulunmaları gibi kullanım amaçlarının da çeşitlendiği dikkat çekmektedir. Öğrencilerin A1 düzeyinden B2 düzeyine kadar ödev yükleme sorunlarının devam ettiği görülmektedir. B2 düzeyinde artık ödev yükleme sorunlarını dile getirmeden sistem üzerinden ödev gönderdikleri (ödev yüklemek için ayrı bir bölüm olmasına rağmen) görülmektedir. B2 düzeyindeki öğrenciler bilgisini kontrol ettirme amacı yerine yaptıkları çalışmalara dönüt istemek için sistemi kullanmaktadırlar. Bu da artık bilgilerinden emin olduklarını göstermektedir.

Düzelere göre mesaj içerikleri incelendiğinde, A1 düzeyinde dille ilgili sorular, danışmanlıkla ilgili sorular, ödevle ilgili sorular, sınavla ilgili sorular; teknik sorun, e-derse ilişkin sorun; dille ilgili

bilgisini kontrol ettirme; dille ilgili yanıt verme gibi başlıklarla karşılaşmıştır. En fazla dağılım dille ilgili sorular başlığı altında çeviridir.

A2 düzeyindeki öğrencilerin mesaj içeriklerinde; dille ilgili, danışmanlıkla ilgili, sistemle ilgili, ödevle ilgili sorular; teknik sorun; dille ilgili bilgisini kontrol ettirme; dille ilgili yanıt verme yer almıştır. En fazla dağılım dille ilgili sorular başlığı altında dilbilgisidir.

B1’de dille, ödevle, sınavla, danışmanlıkla, sistemle ilgili sorular; teknik, İnternet, sistem, ünite sorunları; dille ilgili arkadaşına yanıt gibi başlıklar görülmüştür. En fazla dağılım teknik sorun başlığı altında ödev yükleyememektir.

B2’de dille ilgili, sınavla ilgili, danışmanlıkla ilgili programla ilgili ödevle ilgili sorular; teknik ve İnternet sorunları; ödevini gönderme konusunda arkadaşına yanıt, ödevle ilgili dönüt gibi mesaj içerikleri yer almıştır. En fazla dağılım dille ilgili sorular başlığı altında dilbilgisine yönelik sorulardadır.

Temel düzeyin başlangıç aşamasında (A1) ve orta düzeyin ilk aşamasında (B1) mesajların sayısının arttığı gözlenmiştir. A2 ve B2 düzeylerinde mesajların sayısal olarak azaldığı görülmektedir. A2 ve B2 düzeylerine devam eden öğrencilerin artık sistemi daha iyi kavradıkları, sorunların daha azaldığı sonucunu ortaya koymaktadır. Ancak dilbilgisine ilişkin sorular, düzey ilerlese bile devam etmektedir.

Bu sonuçların dışında, öğrencilerin B1 düzeyi de dâhil olmak üzere mesajları yoğun bir biçimde ara dil kullanarak yazdığı (bu genellikle İngilizce) B2 düzeyinde ise, neredeyse mesajların tamamının Türkçe yazıldığı dikkat çekmektedir.

### **Öneriler**

Çalışmanın sonuçlarına göre şu önerilerde bulunulabilir: Açık ve uzaktan öğretim programlarının öğrencilere iyi tanıtılması gerekmektedir. Eğer bu program bir yabancı dil öğretim programı ise, öğrencilerin kendi dillerinde tanıtımlarının da olması gerekmektedir. Teknik sorunların çıkabileceğini varsayarak sistemi sürekli kontrol eden teknik elemanlara gereksinim duyulmaktadır. Aynı zamanda sistem içerisinde dile ilişkin özellikle dilbilgisi konusunda bazı hatırlatıcı notlar sunulabilir. Sistem üzerinde çeviri yapabilecekleri bir program sunulabilir. Gelecekte hazırlanacak açık ve uzaktan dil öğretim programlarında değinilen öneriler dikkate alınırsa öğrencilerin daha az sorunla karşılaşacakları, verimli öğrenme ortamları yaratılabilecektir.

**Kaynakça**

- Kumtepe Genç, E. (2014). *Etkileşim ve uzaktan fen eğitimi*. Açıköğretimle 30 yıl, Anadolu Üniversitesi Yayınları. No: 3116.
- Kumtepe, Genç, E., ve Şen Ersoy, N. (2015). *Uzaktan İngilizce eğitiminde öğretim diyalogu kullanımı*. Sözlü Bildiri XVII. Akademik Bilişim Konferansı—Ab2015, Eskişehir.
- Pilancı, H. (2015). *Web tabanlı uzaktan dil öğretimindeki gelişmeler ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi*. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, December, 3(3), 253-267.
- Pilancı, H. (2018). Açık ve uzaktan Türkçe öğrenenlerde etkileşim: eşzamansız iletişimde öğretim diyalogları. *Uluslararası Beşeri Bilimler ve Eğitim Dergisi*, 4 (7) , 75-90.
- Türkçe Sertifika Programı [www.tsp.anadolu.edu.tr](http://www.tsp.anadolu.edu.tr)